

Gemeente Heerlen regelt het bermmonument

Nog niet alles is geregeld in Nederland. Dat geldt met name voor het bermmonument, een bescheiden gedenkteken aan de rand van de weg ter nagedachtenis aan een dodelijk ongeval.

In een vorig nummer van *Kapellen en Kruisen* (nr 48 - oktober 2010) werd in het artikel *Bermmonument: het nieuwe veldkruis* aandacht geschonken aan dit betrekkelijk nieuwe verschijnsel. De schrijver van het artikel ging er toen nog van uit, dat het plaatsen van kruisen in de berm van de weg in principe wel verboden zou zijn. Maar niets was minder waar.

Rijkswaterstaat stelde zich desgevraagd zelfs in beginsel positief op en verklaarde aan zo'n herdenkingsinitiatief zoveel mogelijk tegemoet te komen.

Ook de eigenaar van de provinciale wegen, de Provincie Limburg, zei, dat er weliswaar in beginsel vergunning nodig is om een object in de berm te plaatsen, maar als de veiligheid niet in het geding is, onderneemt men verder geen actie.

De Gemeente Heerlen heeft nu besloten om de kwestie van de bermmonumenten eens goed te gaan regelen. Voor het plaatsen van zo'n monument is voortaan op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) vergunning vereist. De Gemeente geeft zo'n vergunning af, indien door de plaatsing van het monument de veiligheid niet in het geding komt.

De vergunning regelt ook de maximale afmetingen van het monument (in straten 30 x 30 x 10 cm; in bermen 50 x 50 x 50 cm). En verder mag het gedenkteken maximaal drie jaar blijven staan. Dan haalt de gemeente het weg. Wel op kosten van de nabestaanden.

Een bermmonument aan de Beerdalseweg in Heerlen

Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg

Swalmerstraat 100
Postbus 470
6040 AL Roermond

Telefoon
(0475)386 781

E-mail
skkl@bisdom-roermond.nl

Website
www.kruisenenkapellenlimburg.nl

Bank
57.62.20.159
IBAN: NL58 ABNA 05762 20 159
BIC: ABNANL2A

Doel

De stichting, verbonden met het Bisdom Roermond, is als overkoepelende organisatie sinds 1954 actief betrokken bij de zorg voor kruisen en kapellen in Limburg.

Doelstelling is het adviseren en stimuleren van lokale groeperingen en particulieren.

De stichting adviseert op het gebied van restauratie en onderhoud, alsmede bij het oprichten van kruisen en kapellen.

Kapellen en Kruisen

is een uitgave van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg

Redactie

B.H.H. Brader (hoofdredacteur)
W.J.H. Oehlen

Donateurs

minimaal € 25,- per jaar

Abonnementen

€ 12,50 per jaar

ISSN 1875-1644

provincie limburg

**HUIS VOOR
DE KUNSTEN
LIMBURG**

BISDOM ROERMOND

Het kruis aan de Paardenkopweg in IJsselsteyn

In Limburg staan duizenden kruisen en kapellen. Mijn geboortedorp IJsselsteyn (gemeente Venray) is echter karig bedeed met kruisen en kapellen. Niet zo'n wonder als je bedenkt dat dit dorp slechts 84 jaar bestaat en vele wegkruisen en kapellen hebben een oudere geschiedenis. Aan de Deurneseweg nabij de Kraayenhut staat een kruis dat herinnert aan de noodkerk tijdens de oorlog. Het andere kruis staat op de kruising Middenpeelweg / Paardenkopweg voor de Pascher Hoeve in IJsselsteyn. Deze hoeve is mijn geboortehuis.

Woeste peelgrond

Hoe is dat kruis daar gekomen?

Mijn vader Harrie Jenniskens en zijn "dubbele" zwager Jeu Arts (diens vrouw was een zus van mijn vader en mijn moeder was een zus van Jeu Arts) kochten in 1936 woeste peelgrond waar zij na hun huwelijk met hun boerderijen begonnen. Zij hadden heide en vennen gekocht die zij beiden gezamenlijk met ongelooflijk hard werken en met behulp van schop en karren zelf tot ontginning hebben gebracht. Het was slechte grond waarvan de verwachtingen t.a.v. de opbrengst in het eerste jaar niet hoog gespannen waren. Mijn vader en Jeu Arts deden alle werkzaamheden samen op beide boerderijen, de Pascher Hoeve en de Verriets Hoeve. Uiteraard waren zij zeer benieuwd hoeveel kilo rogge er het eerste jaar zou kunnen worden geoogst.

Chantage

Passend in de geloofsbeleving van die tijd hebben zij de afspraak gemaakt, dat zij uit dankbaarheid een kruis zouden plaatsen als er in het eerste jaar een bepaalde minimale hoeveelheid rogge zou kunnen worden geoogst.

Of hier toen sprake was van enige chantage in de richting van Onze Lieve Heer laat ik maar buiten beschouwing!

Foto juli 2005 - Deze plaat staat bij kruis op de hoek Paardenkopweg / Puuttenweg Ysselsteyn

Het kruis langs de Middenpeelweg

Het geloof in de werking van O.L. Heer zullen zij ongetwijfeld hebben ondersteund met een flinke dosis kunstmest. Het resultaat was er naar, want de gehoopte opbrengst werd ruimschoots gehaald en dus kwam er uit dankbaarheid een kruis.

Afspraak

De afspraak was dat Oom Jeu het kruis zou betalen en dat mijn vader levenslang het onderhoud zou verzorgen. Zo is dat kruis er gekomen.

Door de aanleg van de Midden Peelweg en later nog een keer door het verleggen van de kruising Midden Peelweg en de Paardenkopweg werd het kruis meerdere keren met enkele meters verplaatst.

In de oorlog werd de crucifix ernstig beschadigd. Met cement e.d. werd het zo goed mogelijk gerepareerd. In de loop der jaren begin het hout rottingsverschijnselen te vertonen. Daarbij kwam dat in de 70er jaren het er naar ging uitzien dat mijn broer de boerderij eens zou gaan overnemen en dus ook de taak zou krijgen om het kruis levenslang te onderhouden.

Mijn vader vroeg zich af of, als het houten kruis het een keer zou begeven, er nog wel een nieuw zou komen. Daarop heeft hij toen rond 1977 besloten het hout te vervangen door een nieuw kruis te maken van gewapend beton. Hij maakte zelf de mallen en stortte de beton op de deksel van de gierkelder. Zodoende was mijn vader er zeker van dat dit gedenkteken tot in lengte van jaren zal blijven bestaan.

Nieuw crucifix

In 1990 is de crucifix door vandalen vernield. Door de Stichting wegkruisen en Kapellen van Venray is daarna een nieuw beeld gemaakt aan de hand van oude foto's.

Ik en met mij mijn familie hopen dat dit wegkruis tot in lengte van jaren zal blijven staan nabij ons geboortehuis de Pascher Hoeve (en de Verriets Hoeve) als teken van en herinnering aan het echte pionierswerk dat mijn ouders en mijn oom en tante hier in 1936/1937 hebben verricht.

Joos Jenniskens, Heythuysen

De Mariakapel in Holthees

Wie zich langs de rafelranden van onze provincie beweegt, kan net over die grenzen nog wel eens een kapel aantreffen, waarvoor met wat goede wil toch plaats gemaakt kan worden in het blad over Limburgse kapellen en kruisen.

Holthees is zo'n randgeval, een liefelijk Brabants dorp met 425 inwoners. Vlakbij Holthees, maar dan in Limburg ligt het dorpje Smakt, waar 225 mensen wonen. Beide dorpen vormen één dorpsgemeenschap met één parochie en één school. Maar elk van beide dorpen valt onder een andere gemeente en elk onder een andere provincie: Holthees valt onder de Limburgse Gemeente Venray, Smakt ligt in Noord-Brabant en valt onder de Gemeente Boxmeer. Wat beide dorpen ook gemeen hebben: ze liggen vlak langs de spoorlijn Venlo-Nijmegen, waarover elk half uur een trein voorbijraast. Zonder te stoppen, dat weer wel.

De fraai gelegen Mariakapel van Holthees

Toos en Olga

Toos Ermers en Olga van der Meer zijn reeds aanwezig bij de Mariakapel, als ik op het afgesproken uur arriveer. Zij vertellen vol enthousiasme over de kapel en de activiteiten, die daar tegenwoordig plaatsvinden.

Toos, die een boek over de geschiedenis van de kapel aan het schrijven is, weet alles over het verleden van de kapel, die reeds in de 16^e eeuw wordt vermeld.

Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) mochten er, aldus Toos, in de kapel geen diensten worden gehouden. De kapel werd toen door het nabijgelegen Kasteel Macken als tiendschuur gebruikt. Later is de kapel door de katholieken genaast en in 1848 weer voor de eredienst opengesteld. De kapel komt de Tweede Wereldoorlog niet ongeschonden door. In 1944 wordt tijdens een bombardement aan de kapel zware schade toegebracht.

Eerst op Onze Lieve Vrouw Lichtmis (2 februari) 1951 wordt de kapel weer in gebruik genomen.

In 1970 wordt de kapel op de Rijksmonumentenlijst geplaatst.

Onttrekking aan de eredienst

Het teruglopend kerkbezoek in de tweede helft van de vorige eeuw treft ook Holthees. In 1995 wordt in de kapel de laatste zondagse kerkdienst gehouden, waarna het Bisdom 's-Hertogenbosch in 1998 besluit om de kapel aan de eredienst te onttrekken. Een jaar later draagt het Kerkbestuur de kapel over aan de inmiddels opgerichte *Stichting Mariakapel Holthees*. Deze overdracht vindt plaats onder enkele beperkende voorwaarden.

Het interieur van de kapel

De devotiekapel

Zo dient het gebruik van het gebouw in overeenstemming te zijn met de waardigheid van de vroegere kapel.

Restauratie

De stichting begint met een grondige restauratie, die mogelijk wordt gemaakt door subsidies van het Rijk, de toenmalige gemeente Vierlingsbeek en andere sponsors. In het jaar 2000 wordt de kapel feestelijk in gebruik genomen. Het stichtingsbestuur komt al snel met het idee om in het gebouw een bescheiden bidkapel in te richten. Dat idee wordt achter in het gebouw gerealiseerd en de devotiekapel wordt op 21 mei 2000 ingezegend door Mgr. A. Hurkmans, bisschop van 's-Hertogenbosch. In deze devotiekapel kan bij het beeld van Maria een kaars worden opgestoken, men kan er zijn smeekbeden in een boek optekenen en ook kan men er een moment rustig vertoeven. Zo draagt de Mariakapel nog steeds met recht haar naam en heeft het gebouw een belangrijke functie behouden.

Huwelijkslocatie

Olga van der Meer is bestuurslid van de stichting en treedt onder meer op als gastvrouw bij huwelijksluitingen in de kapel. Het sluiten van een burgerlijk huwelijk is een van de activiteiten, waarmee de stichting een respectvol gebruik van de kapel realiseert. Er is ene groep van elf gastvrouwen. Twee van deze dames, Marga Hoezen en Jacqueline Swinkels, zijn contactpersoon naar gemeenten, bruidsparen en de overige gastvrouwen.

Met beide gastvrouwen worden de afspraken gemaakt en de trouwplechtigheid van te voren doorgepraat. Het gaat dan over de bloemversiering, de muziek, de plaats van de trouwtafel en de stoelen enz. Ook zijn er in beperkte mate horeca-faciliteiten aanwezig. De kapel wordt verder gebruikt voor het geven van concerten en het houden van tentoonstellingen. Zo vond onlangs voor de vierde keer de Kunstroute plaats, waarbij kunstenaars in de kapel en op andere plaatsen in de buurt hun werk hebben geëxposeerd.

Vele handen

Om al het werk te verrichten zijn vele handen nodig. En die zijn er. De stichting kan voor haar activiteiten een beroep doen op zo'n 50 medewerkers, die uit Holthees en Smakt komen, maar ook van verder weg. Voor een aantal praktische zaken heeft men onder de vleugels van de stichting enkele werkgroepen in het leven geroepen, die zich o.a. bezighouden met het beheer van het gebouw en de tuin, de catering, de huwelijken en de activiteiten. Onder de culturele activiteiten vallen de vier kerstconcerten, het midzomernachtconcert en het passieconcert. Financieel lukt het ook allemaal wel. De 75 Vrienden van de Kapel doneren jaarlijks een bijdrage, terwijl daarnaast voor de verschillende projecten sponsors worden aangezocht.

Na ruim tien jaar heeft de stichting haar doelstelling waargemaakt. Het kerkgebouw is behouden en verkeert in prima staat. De verschillende activiteiten zorgen voor levendigheid en tenslotte: door de aanwezigheid van de devotiekapel is de kapel een kapel gebleven.

Ben Brader

Toos Ermers (l) en Olga van der Meer

Filmisch decor bij inzegening wegkruis Genhout

Midden in de velden van Genhout (Gemeente Beek) staat een nieuw geplaatst wegkruis. Een dikke honderd mensen staan op vrijdag 9 september te wachten tot de inzegening daarvan zal plaatsvinden.

De ondergaande zon tovert prachtige lichten en het uitzicht over de velden is adembenemend. En dan komt in de verte fanfare Sint Antonius Schimmert aangemarcheerd. Het zeer toepasselijk gespeelde *Jubilissimo* maakt dat hun komst een voorbode is van een bijzondere bijeenkomst.

Veel volk was op de inzegening afgekomen

Dorpen in het Groen

Wanneer zij samen met alle anderen bezit hebben genomen van de vier-sprong vertelt een wethouder van de gemeente Beek in het kort iets over het hoe en waarom van dit nieuwe kruis. Met de inzegening wordt het project *Dorpen in het Groen* afgesloten. Dit project beoogde om Limburgse kerkdorpen weer in 't groen in te bedden. Zoals vroeger toen de bebouwing van de dorpen werd omgeven door boomgaarden en huisweiden.

Genhout samen

Vanuit de *Stichting Genhout Samen* is een werkgroep gevormd, die enthousiast aan slag gegaan is. In heel wat private huisweiden zijn bomen en hagen aangeplant en ook op eigendommen van de gemeente is er het nodige groen bijgekomen. Het rustpunt bij Printhaggen, bestaande uit bankjes en een wegkruis midden in 't veld, is er een voorbeeld van.

Gelegenheidsmisdienaar

Vervolgens laat pastoor van Os ons weten dat wij op een van de mooiste plekjes van Genhout staan. Ik knik ja want gelijk heeft hij. Daarop geeft hij, geassisteerd door een gelegenheidsmisdienaar, het kruis de zegen.

Pastoor van Os zegent het kruis

Het chronogram

Het kruis op de viersprong

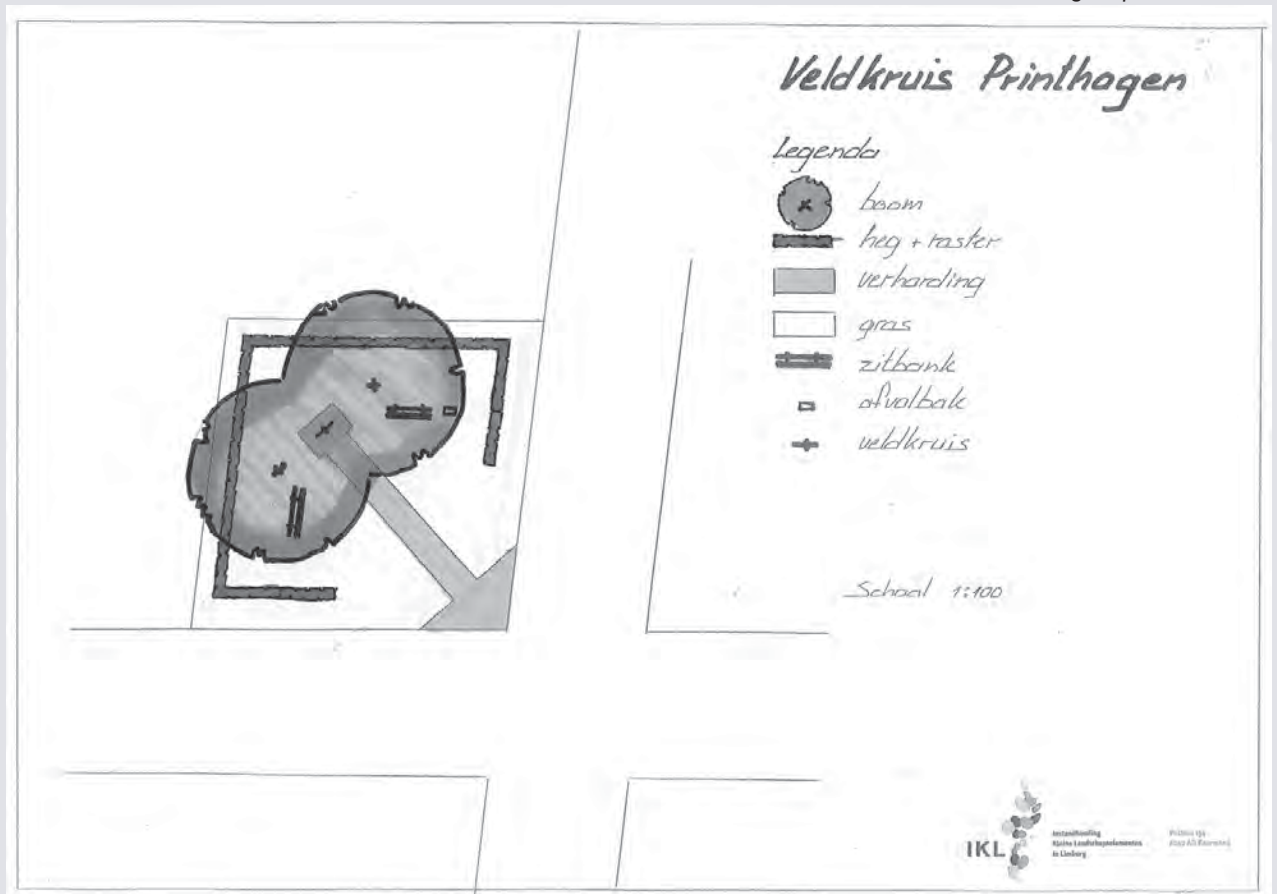
Voor de fanfare het sein om met de *Marche Professionnelle* het feestelijk karakter van de bijeenkomst nog eens te benadrukken. Dan krijgen we nog een uitleg over waar het kruis vandaan komt en vanwaar het corpus en worden we ingewijd in de geheim van de tekst op de sokkel: die bevat namelijk een chronogram. Uiteraard komen de opgetelde getallen uit op 2011.

Alles geit veurbie

Lange tijd is de plek waar we staan, ingepland geweest voor een tweede start- en landingsbaan voor vliegveld Beek (nu MAA). Wat een geluk dat dit er niet van is gekomen. Dat past naadloos aan bij de tekst op het kruis: *Alles geit veurbie*. Onder de laatste oranje-rode getinte stralen van de nu snel zakkende zon wordt door de fanfare het Limburgs volkslied ingezet. En dat wordt uitbundig meegezongen in het besef dat wij allen staan op een goddelijk stukje natuur dat behouden is gebleven. Aansluitend is er een koffietafel met vlaai in de op steenworp afstand gelegen boerderij. En ook daar is te zien hoe hartverwarmend de mensen in een dorp nog met elkaar omgaan. Het is een gebeurtenis die ik niet gauw zal vergeten.

Ed. van Gelder

Het groenplan van het IKL

Op 2 juli 1974 wendde het bestuur van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg, toen nog gevestigd op Rolduc, zich tot de pastoors van de Limburgse parochies en de Limburgse gemeentebesturen met de vraag naar een opgave van personen en instellingen, die zich met kruisen en kapellen ter plaatse bemoeien. De toenmalige Gemeente Roosteren antwoordde reeds op 25 juli, dat in de gemeente de bedoelde personen of instellingen niet voorkomen. Sedertdien zijn 37 jaren verlopen, in welke periode de situatie niet veranderde: het onderwerp kapellen en kruisen bleef in Roosteren onderbelicht.

Totdat het Eric van Hooy opviel, dat het kruis aan de Jan Petersstraat er niet echt florissant bijstond. Het monument staat scheef, het wordt niet verzorgd en het corpus is verdwenen. Eric van Hooy (49) is geboren en getogen in Roosteren. Hij is wvd. directeur van Basisschool In 't Park in het naburige Susteren. Maar hij woont nog steeds in Roosteren, vlakbij het kruis, en zijn geboortehuis staat net om de hoek.

Loes

Toevallig ziet hij op de Lokale Omroep Echt-Susteren (LOES) een reportage over het werk van de Stichting Kruisen en Kapellen in Echt. Hij vraagt zich af, waarom er in Roosteren geen organisatie is, die zich om dat klein religieus erfgoed bekommert. Van het een op het andere moment besluit hij zich daarvoor te gaan inspannen, voor het behoud van de kruisen en kapellen in Roosteren, maar ook om de geschiedenis van die objecten te achterhalen.

Website

Een eerste taak, die hij op zich neemt, is om de verschillende objecten in Roosteren in kaart te brengen. Het gebied van de voormalige gemeente Roosteren telt vier kapellen (en een verdwenen kapel), en een zestal kruisen. Die worden allemaal gefotografeerd en - voorzien van een oproep om nadere gegevens over de historie - geplaatst op de website www.onsdorpweb.nl/kruisenenkapellen. Ook worden geïnteresseerden aangemoedigd om zich te melden.

Stichting i.o.

Inmiddels is Eric zijn licht gaan opsteken bij de overkoepelende Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg. Hij verneemt van alles over eigendomsrechten, beheerders en bestuurders, rechtspersonen en allerlei praktische zaken. Zijn besluit staat vast. Hij gaat dingen in gang zetten. Hij is er van overtuigd, de Stichting Kruisen en Kapellen Roosteren, die zal er zeker komen.

Eric van Hooy

De reactie van het gemeentebestuur van Roosteren in 1974

35

GEMEENTEBESTUUR
VAN Roosteren

Aan:
Stichting Kruisen en kapellen
Rolduc
KIRKGRADE.

uw kenmerk: uw brief van: ons kenmerk: datum:
2-7-1974 Mo.-170 25 juli 1974.

onderwerp:
Kruisen en kapellen.

Ten antwoord op bovenvermeld schrijven delen wij U mede dat in deze gemeente, -voor zover ons bekend- geen instellingen, verenigingen of personen voorkomen, als door U bedoeld.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Roosteren,
wvd-burgemeester.
wvd-sekretaris.

TELEFOON: (04745) 256 - POSTREKENING: 1034728

Veldboeketje

Een van de drukst bezochte kapellen van Limburg is de kapel van Onze Lieve Vrouwe van Genooi in Venlo. Deze devotieplek geniet het hele jaar door grote belangstelling, onder andere van wandelaars die de Pieterpadroute volgen, van pelgrims uit Noord-Limburg en het Duitse grensgebied en natuurlijk van de plaatselijke bevolking.

De populariteit van deze kapel blijkt niet alleen uit de aanhoudende stroom bezoekers en de vele kaarsen die er dagelijks worden aangestoken, maar ook uit vele gedichten en liedjes die aan Onze Lieve Vrouwe van Genooi zijn opgedragen. Hierna volgen twee gedichten, waarin deze kapel centraal staat.

Meimaond – Mariamaond

As 't Meimaond wüert dan dink ik truuk
aan, veur mich zô'n halve ieuw geleeje,
wat weej as kinder thoës en op school
in de Meimaond zoe al deeje.

Weej plökde kaoreblome en klaproëze in 't veld
makde daarvan groëte boekette,
um die, soms al half verwelkt, in 'n inmaakglas
beej 't beeld van Maria neer te zette.

Zeej keek op ôs neer met eur leef gezich
in eure mantel van hemels blauw.
As 't Mei waas beejde weej ôs aovendgebed
op ôs kneen veur 't beeld van Slevrouw.

Weej raffelde snel nog de roëzekrans
um der gauw vanaaf te zien,
want nao al die gebaeje en de litanie
daeje os kneen al aardig pien.

Op schoel onder de zangles, det velt mich nôw in,
woorte alleen Marialeedjes gezônge:
O Sterre der Zee, en Gegroet O Hemelkoningin,
U Rozenkrans bemin ik en O Maria die daar staat.

O Reinste der Schepselen en Maria te minne
Wees gegroet O Sterre en Gebenedijd zijt Gij,
jao en dan schuut mich ouk nog te binne:
de leedjes van Vespers en Mariacongregatie.
Dreej kier op 'ne zôndaag nao de kerk.
Zoe ging det in ôs generatie.

Toch halde weej nog 'n traditie in iëre
as weej met alle 60 plussers van de ganse stad
massaal ein sfeervolle deens gaon viere
beej 't kapelke van Genuë in de aoepel lôch.
Idder jaor in Mei gaon weej; det halde weej in stand.
En nao aafloop: koffie met vlaai, in 't restaurant.

Jeanne van Kraay – Apeldoorn (Venlo)

Gebed van 'n moeder

Och Leeve Vruike van Genuë
weej zien maar kleine minse,
idder mit zien eige zörg
en mit zien eige winse.

Daorum kóm ik mit óch praote
want ós innerlik gelök,
wuert waal ens doorein geslinderd
door de zörg die op ós drök.

Want d'r is nog in dees waereld
vuël ónoëtgesproake leid,
en van ónze kant bekeek
auk vuël ónrechvaardigheid.

Maar waat t'r persiës aan hapert,
kinne weej de juiste grónd,
idderin wilt 't gaer anders
toëmelt in daen doolhaof rónnd.

't Gelauf steit op ein hiël liëg pitje
maar heej binne doën beej Óch
is det nauweliks te merke,
kerskes brande d'r genóg.

'n Teiken det de mins toch örges
mit zien zörg nao toe wilt gaon,
um in dees rómmelige waereld
toch neet gans allein te staon.

Vruuger liërde weej te laeve
volges plichte en gebod,
as me plichte woel óntlaup
ging saamhuërigheid kepot.

Op vuël plaatse is nog oorlog,
auk hóngersnoëd
en vuël verdreet,
en zelfs in ós kleine lendje
hiërs de juiste orde neet.

Die al te vreeje laeveswiës
mak ós mooders waal ens bang,
auk 't respek veur 'mein en dein'
vind me neet miër van belang.

Daorum kóm ik Óch auk vraoge
of Geej ós toch beej wilt staon,
um in de stormlaup van dit laeve,
toch de juiste waeg te gaon.

Leeve Vruike liër ós laeve
volges wette van Gods plan,
want weej eigewiëze minse
maake d'r ne puinhaul van!

Leny van Gennip-Clerx
(uit de bundel 'n Hampel leef en
leid', 1995)

Kruisen en kapellen hebben in de loop der eeuwen vele schrijvers, dichters en troubadours geïnspireerd. In onze vaste rubriek 'Veldboeketje' ruimen wij een plekje in voor een romanfragment, gedicht, liedtekst, legende of enkele spreuken; geïnspireerd op de ontelbare monumentjes van vroomheid in het Limburgse landschap.

Kent ook u teksten (romanfragmenten, gedichten, liedteksten, legenden of spreuken) die volgens u in deze rubriek thuishoren? Stuur ze – met bronvermelding – op naar: Wiel Oehlen, Swier 47, 6363 CL Wijnandsrade. Mailen kan ook (w.oehlen@planet.nl).

Twee kapellen en een hagelkruis in Arcen

Al enkele eeuwen staan er in Arcen twee kapellen en een hagelkruis. Van alle drie is al sprake in het archief van de Schepenbank der Heerlijkheid Arcen en Velden in het rijksarchief in Maastricht van het jaar 1791. (Inventaris I A 27 L door M.I.M.A. Wijnen, archiefstuk nummer 60. Legger van het lyfgewin van Arcen 1791 - 1810) In werkelijkheid zullen ze zeker nog ouder zijn.

Beelden

De beelden in beide kapellen worden getypeerd als volkskunst midden 19^e eeuw. Ze zijn gesneden uit perenhout. Uit veiligheidsoverwegingen staan ze al vele jaren elders in een kluis opgeslagen. Twee willekeurige beelden werden er toentertijd voor in de plaats gezet. Er stond zelfs een Mariabeeld in de kapel, dat was toegewijd aan de H. Anna!

Wij, van de stichting Heemkunde Arcen, vonden dit maar niks. Daar moest wat aan gedaan worden.

Het origineel beeldje van Maria met Kind Jezus (Mariakapel)

Het origineel beeldje van de Heilige Anna (Annakapel)

Hobbyclub

De originelen wisten we te achterhalen en we gingen er mee naar de werkplaats van de hobbyclub van de Stichting Kruisen en Kapellen in de gemeente Venray. Daar lieten ze ons zien dat ze de kunst verstaan om replica's te maken. Eerst wordt er een mal gemaakt van het origineel en deze wordt vervolgens volgegooten met een of ander kunsthars. Vrijwel onverwoestbaar materiaal. Daarna moet het worden geschuurd en bijgewerkt

waarna het wordt geschilderd. Erg arbeidsintensief en dat kan natuurlijk allemaal niet gratis! We kregen een zeer redelijke offerte.

Omdat de kapellen en ook de beelden eigendom zijn van de toenmalige gemeente Arcen en Velden hebben we daar aangeklopt voor een financiële bijdrage. Dit lukte nog net op de valreep vóór de herindeling met de gemeente Venlo enkele maanden later.

Verbluffend

In Venray gingen ze aan het werk en het uiteindelijke resultaat was in onze ogen verbluffend. Echt en origineel waren niet van elkaar te onderscheiden. Vooral de kleurvereenkomst was geweldig. Alleen als je ze optilde was de replica van kunsthars aanzienlijk zwaarder. Een grote pluim voor de makers!

Als onderdeel van hun voorbereiding werden ze in de kapellen geplaatst. Samen met de communicantjes van dit jaar heeft Pastoor van der Ven ze ingezegend op 20 april.

Hagelkruis

Het hagelkruis aan de Kruisweg in Arcen stond na een diefstal, naar schatting zo'n 20 jaar geleden, al die tijd zonder corpus.

Het was behoorlijk verwaarloosd en stond vrijwel onzichtbaar tussen de struiken. We hebben het mooi opgeknapt en geschilderd. In Venray hebben ze voor ons ook een nieuw, vandalisme bestendig corpus gegoten. Het kruis werd ingezegend op Goede Vrijdag 2011.

De inzegening van de Annakapel

De communicantjes voor de Mariakapel

De inzegening van het nieuwe Corpus

We zijn erg blij en trots dat we dit project tot een goed einde hebben kunnen brengen. Het plan is nog om er bordjes met een korte uitleg bij te plaatsen. En dan hopen we maar dat deze, voor ons dorp, historische objecten voor lange tijd behouden zullen blijven.

Piet Cup,
voorzitter Stichting Heemkunde Arcen

Restauratie Kapel Norbertijnenstraat – Carmelietenstraat Oud Geleen

De Kapel op de hoek Norbertijnenstraat – Carmelietenstraat in Oud Geleen werd in 1945 gebouwd uit dankbaarheid voor de bevrijding.

De inzegening door pastoor Janssen

In het verleden werd de Kapel onderhouden door buurtbewoners maar wegens overlijden van één van de initiatiefnemers bleef het onderhoud de laatste jaren achterwege. Omdat het Kruisbeeld en het Corpus moesten worden gerestaureerd door specialisten, besloot Buurtvereniging Norbertijnenstraat in 2010 een voucheraanvraag in te dienen bij de Gemeente Sittard-Geleen om op die manier financiële middelen te krijgen waarmee de Kapel zou kunnen worden opgeknapt.

De Gemeente stemde er in toe de restauratie te financieren, op voorwaarde dat de buurtbewoners zelf initiatieven zouden nemen de Kapel te verven. Hierop staken twee leden van de buurtvereniging de handen uit de mouwen om de Kapel te verven. Stichting Restauratie Atelier Limburg restaureerde het kruis en het corpus. Zondag 26 juni j.l. heeft Pastoor Janssen onder begeleiding van Schutterij H.H. Marcellinus en Petrus de Kapel opnieuw ingezegend. Een mooie plechtigheid van een stukje geschiedenis waar de Norbertijnenstraat heel erg trots op is!

Miranda Janssen
Buurtvereniging Norbertijnenstraat

Inzegening wegkruis in Ohé en Laak

Zondag 31 juli jl. vond aansluitend aan de jaarlijkse Hoogmis ter ere van St. Anna tijdens de processie door de Laak tevens de inzegening van een wegkruis plaats. Gedurende het afgelopen jaar heeft de stichting vliegtuigoorlogsmonument en wegkruisen Ohé en Laak zich samen met enkele vrijwilligers sterk gemaakt voor de restauratie van het wegkruis en het bijbehorende hekwerk op de hoek Steegweg, Walburgisstraat en Moeder Magdalenastraat.

Het oude wegkruis was in de loop der jaren zodanig door roest aangetast dat restauratie niet meer mogelijk was. Het karakteristieke ijzeren hekwerk met zijn talrijke kleine kruisjes werd wel gerestaureerd.

Dorpssmid en vrijwilliger van het eerste uur Frans Pex stelde voor om een nieuw wegkruis te maken. Over het eindresultaat was tijdens de inzegening iedereen vol lof.

Tijdens zijn toespraak benadrukte voorzitter Gerard Laugs van de stichting wegkruisen Ohé en Laak nog eens hoe belangrijk het is om het cultureel religieus erfgoed goed geconserveerd door te kunnen geven aan toekomstige generaties. Tevens bedankte hij Frans Pex voor het vele werk dat door hem geheel belangeloos werd uitgevoerd. Ook werd Pierre Pustjens bedankt voor zijn financiële donatie.

De gemeente Maasgouw zorgde dat de bestrating opnieuw werd aangelegd en stelde tevens een behoorlijke bijdrage in de restauratiekosten beschikbaar.

Nadat Pastoor van Alst stil had gestaan bij de betekenis van het kruis werd het bewierookt en vond de inzegening door diaken Mestrom plaats. Hierna vervolgde de processie haar weg terug naar de St. Annakapel.

De inwoners van de Laak kunnen met trots terugkijken op de realisatie van een mooi wegkruis.

Lei Peeters,
voorzitter stichting kruisen en kapellen Maasgouw

Voorzitter Gerard Laugs van de stichting wegkruisen Ohé en Laak aan het woord

Inzegening St. Annakapel in Horst

Op 14 juli 2010 werd de St. Annakapel door een hevige storm totaal vernield. Dankzij de medewerking van enkele bedrijven en de leden van de Stichting tot behoud en beheer van Veldkruisen en –kapellen te Horst, is de kapel weer prachtig hersteld. Op zondag 4 september 2011 is de kapel feestelijk heropend door wethouder Op de Laak van Horst aan de Maas en ingezegend door Deken de Graaf Woutering.

Aansluitend hield Jan Holthuis, voorzitter van de stichting, een inleiding over de geschiedenis van de St. Anna verering. Hij ontdekte dat vroeger op de plek waar nu de St. Annakapel staat, Maria werd vereerd. Een merkwaardige overstap. Waarom zou een buurt overstappen van de ene goede vrouw naar de andere? Hij vond zelf een antwoord. Volgens hem vonden de boeren van het buurtschap het Broek Maria niet vruchtbaar genoeg. Anna, de moeder van Maria, was namelijk drie maal getrouwd en had vele kinderen voortgebracht. Dit was blijkbaar een betere garantie voor een goede oogst dan Maria. Met maagdelijkheid en onthouding hadden de boeren weinig op stelde de inleider. Men voelde zich meer eigen met een heilige, die het aardse levendoor en door kende en die bewezen had zelf ook vruchtbaar te zijn geweest.

Na afloop werd een gezellig kopje koffie gedronken bij de achterbuurvrouw van de Heilige Anna.

Jos Jenniskens

Anna is weer thuis

In processie naar de St. Annakapel met voorop schutterij St. Lucia. Deze schutterij heeft overigens haar eigen kapel in Meterik.

Wethouder Op de Laak van Horst aan de Maas heropent de opgeknapte St Annakapel

De opgeknapte kapel

Nieuw kruis in Valkenburg

Op dinsdag 7 juni jl. is aan de Nieuweweg in Valkenburg een nieuw kruis geplaatst. Het is vervaardigd door Wiel Erven uit Kunrade (Voerendaal) en geplaatst door dhr. Melchiors en La uit Valkenburg. Het kruis vervangt een ouder exemplaar dat een tiental meters verderop stond en dat diezelfde dag is verwijderd, omdat het in een erg slechte toestand verkeerde.

Nader onderzoek heeft uitgewezen dat het hier om een zogenaamd ongevalkruis of memoriekruis gaat.

In de Maas- en Roerbode van 6 december 1890 staat het volgende vermeld:

Heerlen. De voerman Mobers alhier had woensdag avond het ongeluk, onder zijne zwaar beladen kar te geraken, met het gevolg, dat hij aan de bekomen kneuzingen is overleden. Joannes Matias Lodevikus Mobers (Louis) werd geboren te Voerendaal op 25 oktober 1848. Hij was de zoon van Jan Pieter Mobers (van beroep ("karreman") en Maria Elisabeth Schoenmakers. Als vierendertig jarige "jongeman" huwde Louis Mobers (ook wel Moberts geschreven) op 9 augustus 1883 te Voerendaal met de dan negenendertig jarige Anna Catharina Linden, geboren op 21 maart 1844 te Voerendaal. Ten tijde van hun huwelijk was Louis Mobers voerman van beroep. Hun huwelijk bleef, voor zover bekend, kinderloos wat eigenlijk ook niet verwonderlijk is gezien de leeftijd van de bruid ten tijde van haar huwelijk.

De Limburger Koerier maakte twee dagen eerder de volgende melding van dit trieste ongeval: *Begin december 1890 was de winter in Zuid Limburg al goed ingetreden. Sneeuwval had gezorgd voor gladde wegen en vooral de voerlieden hadden hier problemen mee. De voerman W. Sonnenschein uit Heerlen kreeg met steenkolen beladen kar over een voet en een hand waardoor hij de laatste uiteindelijk moest missen. Een dag later gebeurde echter een ongeluk met een fatale afloop: in de avond van 3 december 1890 keerde Louis Mobers met zijn doorgaans zware vracht winkelgoederen terug van de markt in Maastricht. In de "Valkenburger berg" (bedoeld zal zijn de Nieuweweg) kwam hij door een ongelukkige val voor het wiel van zijn kar terecht. Onduidelijk is of hij van de bok is gevallen of, lopende naast de kar, is uitgegleden. Het wiel van de kar ging hem tussen borst en buik over het lichaam. Zwaar gekwetst bleef hij liggen. De ijlings ontboden geneesheer constateerde "enstige belediging der inwendige levensorganen" waaraan hij, na enkele uren smartelijk lijden, in de ochtend van 4 december om half elf overleed. Een der eerwaarde geestelijken van Valkenburg had hem kort daarvoor nog de laatste genademiddelen der kerk toegediend.*

Het oude kruis, dat in circa 1960 werd geplaatst, laat duidelijk het houtsnijwerk met betrekking tot het karrewiel zien. Het nieuwe wegkruis bevindt zich op de locatie: coördinaten N. 5052336-E 00550429.

Chris Willems

Het oude, inmiddels verwijderde kruis

De nieuwe situatie

De Kluis in Valkenburg

Makkelijk te vinden is de Kluis niet. Je rijdt Valkenburg uit in de richting van Klimmen en zoekt naar Walem. Daar moet je ergens de heuvels in. Een postbode brengt uitkomst. Hij wijst me de kortste weg. Via een holle weg, waar tegemoetkomende fietsers door mij in de kant geduwd worden. En dan op een beboste heuvel ligt een witte kapel in het zomerse groen.

Kluizenaars

De Kluis heeft een intrigerend verleden, niet zozeer wat het gebouw betreft, maar wel met betrekking tot zijn bewoners.

Bewoners in een kapel? In de Kluis, in de eenzaamheid boven op de berg, hebben eeuwenlang kluizenaars gewoond.

In het jaar 1648 eindigt bij de Vrede van Münster de Tachtigjarige Oorlog en de Dertigjarige Oorlog. Voor de katholieken ontstaat een moeilijke tijd. Het protestantisme wordt in grote delen van het land staatsgodsdienst en kloosters worden opgeheven. Priesters zwerven rond op zoek naar een goed onderkomen.

Laurentius Ploumen

In 1687 ontdekt een Franciscaner pater, Laurentius Ploumen, op de heuvel in het Sjaasbergerbos een jachthut, die voordien in gebruik was als boswachterswoning.

De eigenaar, heer van Kasteel Schaloen, heeft er geen bezwaar tegen, dat de pater de jachthut betreft. Zijn komst valt in goede aarde, niet alleen bij de heer van Schaloen en diens echtgenote, maar ook bij de boeren in de buurt. Een heilig man in de buurt ...

Jachthut

De graaf laat de jachthut uitbreiden en verbouwen. Er komt een kapel en enkele eenvoudige kamertjes en een kelder.

De witte kapel in het groen

Jan Kickken (links) en Louis Pluijmen

Laurentius Ploumen woont bijna 20 jaar in de Kluis. Hij overlijdt in 1706 en wordt in het gebouw begraven. Een ruitvormige muursteen herinnert er aan, dat hij de eerste bewoner van de Kluis was.

16 kluizenaars

Een lange reeks van 16 kluizenaars volgt. Een lijst in de Kluis somt de namen op van alle bewoners.

De meesten waren priester en zij leefden hier met instemming van het Bisdom.

Van sommigen is maar weinig bekend, over anderen bestaat een uitgebreide documentatie.

Zo is van Henricus Weerts (1827-1889), die in 1860 de Kluis betrok, bekend, dat hij zijn kluis tijdelijk verliet en als zouaaf naar Rome is getrokken. Daarna ging hij zelfs nog op boetetocht naar Jerusalem, van waar hij het schilderij *Gezicht op de Heilige Stad* in zijn ransel mee naar huis bracht.

Het schilderij is tot op de dag van vandaag in de Kluis te bewonderen.

De laatste heremiet

Als de laatste heremiet in 1930 is vertrokken is, treedt langzamerhand verval in. Ook komt de kapel, strategisch als ze gelegen is, de oorlog niet ongeschonden door. Een aantal betrokken leden van Veldeke Limburg vinden in de zeventiger jaren, dat er iets moet gebeuren. Het complex is inmiddels in handen gekomen van Natuurmonumenten.

Louis Pluijmen, voorzitter en Jan Kickken, secretaris vertellen, dat in 1977 de Stichting Sjaasberggank wordt opgericht. Er komt een gebruikersovereenkomst met Natuurmonumenten, waarbij het beheer van de kapel aan de stichting wordt overgedragen.

De Stichting ontvangt een vast bedrag per jaar en kan bepaalde onderhoudskosten declareren. Wel moet de stichting er voor zorgen, dat de kapel een minimaal aantal dagen per jaar open is.

Het bestuur, dat bestaat uit zeven personen en dat maandelijks vergaderd, heeft maar liefst 25 vrijwilligers uit de omliggende plaatsen aangetrokken om die openstelling te realiseren.

Van half mei t/m juni is de kapel in het weekend geopend, van juli t/m oktober zelf elke dag.

Hoewel het bestuur zegt weinig last te hebben van baldadigheid, is toezicht tijdens de openingstijden vanzelfsprekend. De toezichthouders gedragen zich overigens meer als gastheer: zij vertellen aan de bezoekers de geschiedenis van de kluis en haar bewoners.

Ook zorgen de vrijwilligers voor het onderhoud van de gazons en de hagen. Alles ziet er picobello uit. En dat geldt ook voor de onderhoudstoestand van het gebouw.

Zonnepanelen

Bovenop zo'n heuvel is geen water, maar wat tegenwoordig nog erger is: er is geen stroom. Tenminste tot voor twee jaar. Via Natuurmonumenten kwam het bestuur in contact met elektriciteitsreus Nuon. Dit bedrijf schonk niet minder dan twintig zonnepanelen, die in een hoekje van de tuin zijn opgesteld. De met de installatie opgewekte 12 Voltsstroom wordt opgeslagen in accu's, waarna een apparaat de stroom omvormt tot 220 Volt.

Met deze groene stroom wordt niet alleen licht geproduceerd, maar ook zou de beveiligingsinstallatie zonder stroom niet functioneren.

De Sjaasberggank

In de 18^e eeuw ontstond het gebruik om naar de Kluis op bedevaart te gaan. Er werd dan gebeden voor de eigen gezondheid, maar vooral ook voor die van het vee. De bedevaarten werden gehouden tot aan de oorlog, toen deze uiting van volksdevotie in onbruik raakte.

In 1969 werd de traditie van de bedevaart hersteld door de kring Valkenburg van Veldeke. Sindsdien wordt op de laatste zondag van juni weer een hoogmis in de openlucht gehouden, opgedragen door de pastoor van Schin op Geul, waarbij het Limburgse dialect het Nederlands vervangt. Een groot aantal personen komt uit Valkenburg, maar de inwoners van Klimmen, Hulsberg, Ransdaal, Walem en Schin op Geul laten zich ook niet onbetuigd. Na afloop is er een kermisachtig feest op het plateau.

Ben Brader

Het eeuwenoude interieur

Limburgs mooisten (17)

Het "oorlogskruis" te Crapoel

Crapoel is een vredig ogende buurtschap van Gulpen. Het telt maar een zestal boerderijen en woningen en is gelegen op een plateau, 180 meter N.A.P.

Om het te bereiken gaat men vanaf de Gulperberg zuidwaarts richting Landsrade en Heijenrath. Aan uw rechterhand bevindt zich het schitterende panorama over het Gulpdal en links van u, tegen de achtergrond van het Wagelder bosch, weilanden met grazende koeien. Dan, na enkele kilometers, is men in Crapoel. In dit verstilde gehuchtje zijn enkele wegkruisen, waarvan datgene tegenover huisnummer 3A, wel een heel bijzonder is.

Het kruis is namelijk samengesteld uit zes granaathulzen. In een aureool aangebracht op de kruising van stam en balk, zijn de jaartallen 1940 - 1945 uitgespaard. De sokkel waar het op bevestigd is, is opgebouwd uit vuursteenknollen. Het geheel staat in een bloemenperk en is bijzonder goed onderhouden. Dit fraaie landschapselement, omgeven door coniferen, is duidelijk een herinnering aan de Tweede Wereldoorlog.

Aan de voet van het kruis staat op een groen uitgeslagen koperen plaat in hoofdletters de volgende tekst : **AAN DIT KRUIS VAN BRONGRANATEN / HANGT DE GODMENS STIL VERLATEN / WILT TOCH ZONDAARS TOT MIJ KOMEN / LAAT UW TRANEN RIJKELIJK STROMEN / HIJ ZAL ONS GENADE GEVEN / EN DAARNA HET EEUWIG LEVEN.**

Het oorlogskruis te Crapoel

Sjeng Debougnoux (Archief familie Debougnoux)

Aan de rechter voetkant staan in koper de namen J. Debougnoux - Laeven en H. Essers – Blezers graveerd.

Mijn nieuwsgierigheid werd door deze namen behoorlijk geprikkeld. Na de stoute schoenen te hebben aangetrokken, heb ik bij de tegenover het kruis liggende boerderij aangebeld. Mijn vrouw en ik werden door de bewoners uiterst gastvrij ontvangen. Als nazaten van Sjeng Debougnoux konden ze mij tot mijn grote blijdschap alles over de historie van het kruis vertellen.

Omdat de buurtschap ongeschonden uit de oorlog is gekomen, hebben de families Debougnoux en Essers direct na beëindiging van de vijandelijkheden uit dankbaarheid dit kruis opgericht.

Jan (Sjeng) Debougnoux met zoon Mathieu en hun overbuurman Hubert Essers hebben met toestemming van de commandant van een Amerikaans legeronderdeel de granaathulzen gekregen en ze met een kruiwagen -vanuit het een eind verderop gelegen Pesakerdal- opgehaald.

Een zekere meneer Schmitz uit Gulpen heeft uit dit oorlogsmateriaal het mooie kruis vervaardigd. Jarenlang hebben Jeanne en Maria, de twee dochters van Sjeng Debougnoux, het koper aan het kruis wekelijks gepoetst. Het moet in die jaren letterlijk oogverblindend zijn geweest.

Het is juist vanwege de mooie aanleiding voor de oprichting van dit kruis en de ijver waarmee het reeds decennialang onderhouden wordt, dat de term "oorlogskruis" hier geen recht aan doet. Het monument is niet geplaatst om de oorlog te verheerlijken maar om de vrede te vieren. "Vredeskruis" lijkt mij daarom een veel betere benaming.

Tekst en foto kruis: Jan Jansen (Nuth)

Met dank voor de bijzondere medewerking van de nazaten van Sjeng Debougnoux.

Jeanne en Maria, de twee dochters van Sjeng Debougnoux (Archief familie Debougnoux)

Inzegening Engelbewaarderskruis in Maasbracht

Tijdens zijn speurtocht in België naar historisch koetsgerei kwam de heer Jacques Slangen, directeur-eigenaar van Garage het Centrum in Maasbracht, in contact met een verzamelaar van gietijzeren kruisen. In de voet van een roestig kruis ontdekte hij de naam Nestor Martin. Het kruis werd aangeschaft en verhuisde naar Maasbracht.

Inmiddels was in de gemeente Maasgouw de Stichting Kruisen en kapellen Maasgouw opgericht.

Deze overkoepelende stichting, met ruim 100 vrijwilligers werd in 2009 opgericht met als doel het behouden van het cultureel religieus erfgoed in de Gemeente Maasgouw.

De heer Slangen nam daarop contact op met de stichting en bood aan om het kruis te restaureren.

Engelbewaarders

De Stichting Kruisen en kapellen ging op zoek naar een passende locatie. Die werd gevonden op de hoek Brouwerstraat - Battenweg. Hier werd gelijktijdig met de reconstructiewerkzaamheden een passende bestrating van gebakken klinkers aangelegd.

Nader onderzoek heeft inmiddels uitgewezen dat het hier om een uniek engelbewaarderskruis gaat. De engelbewaarders of beschermengelen zijn volgens de christelijke traditie engelen, die zijn aangesteld om de mensen te behoeden voor het kwaad. Geloofd wordt, dat God aan iedere mens, dus niet alleen aan de gelovige, een eigen beschermengel heeft toegewezen. De voorstelling van engelbewaarders zijn in het volksgeloof nog niet verdwenen.

Nestor Martin

Het engelbewaarderskruis werd in 1737 gegoten in de befaamde Belgische ijzergieterijen van Nestor Martin. Deze firma is nog steeds een wereldspeler in de productie van gietijzeren haarden en kachels.

Voor het dagelijks toezicht en beheer werd mevrouw Karin Theunissen bereid gevonden om deze taken te gaan verrichten.

Inzegening

Op zondag 3 juli 2011 heeft aansluitend aan de H. Mis in de H. Gertrudiskerk van Maasbracht de inzegening van het wegkruis plaats gevonden. Pastoor Creemers benadrukte tijdens zijn toespraak dat het hem was opgevallen, dat de belangstelling voor het cultureel religieus erfgoed de laatste jaren alleen maar toeneemt, terwijl het kerkbezoek daarentegen afneemt. Desalniettemin was ook hij blij, dat Maasbracht er weer een wegkruis bij heeft gekregen.

De Stichting Kruisen en kapellen Maasgouw is zeer verheugd met de schenking van het unieke engelbewaarderskruis. Zij dankt de milde gevers alsook het gemeentebestuur voor hun medewerking en hoopt dat iedereen die dit kruis passeert even stil zal staan bij de gedachte dat God aan ieder van ons een beschermengel heeft toegewezen om ons te behoeden voor de alledaagse gevaren en het kwaad.

Lei Peeters

Vruchtbaarheidsritueel bij St. Anna in Thorn

Wie de laatste tijd langs de Annakapel aan de Boekenderweg in Thorn kwam, kon bij de deur van het gebouwtje een of twee manden met fruit zien staan.

Christien en Michel Hennissen, die de kapel beheren, weten er meer van.

In de tuin achter hun huis, dat de toepasselijke naam *Aan St An* draagt, bevindt zich een weelderige boomgaard, waarvan de opbrengst aan appels en peren het consumptievermogen van de familie Hennissen ver te boven gaat.

Hetzelfde geldt voor de opbrengst van de druivenwingerd.

Michel Hennissen vertelt, dat de manden met fruit bij de kapel geplaatst zijn, omdat de H. Anna het symbool is van de vruchtbaarheid.

Eerst op latere leeftijd krijgen Anna en haar man Joachim namelijk een kind: Maria, de latere moeder van Jezus. Anna wordt dus aangeroepen voor de echtelijke vruchtbaarheid.

Die vruchtbaarheid krijgt later een ruimere duiding.

De boeren roepen haar aan voor een goede oogst. Als een boer een stukje (minder goede) grond over had, kon het gebeuren, dat er een veldkapelletje ter ere van de H. Anna werd gebouwd.

Michel zegt, dat de mensen, die de fruitmanden zien staan, eerst aarzelen. Zou je dat fruit zo maar mee mogen nemen? Meestal overwinnen ze echter hun aarzeling en de manden zijn na een tijdje leeg. Christien zorgt dan weer voor aanvulling.

Elders in het witte stadje werd een stuk sierfruit aangetroffen bij de kapel van de H. Jacobus, waarschijnlijk neergelegd door een vrome voorbijganger.

Wat de overwegingen van de schenker geweest zijn, laat zich slechts raden. De relatie van het oranje sierfruit met Jacobus is tot op heden eveneens niet geklaard.

Christien Hennissen vult de fruitmanden weer aan

Het sierfruit bij de Jacobuskapel

Aanvragen voor herstel kapellen en kruisen tot 1 november 2011 in te dienen

Ook voor 2012 zijn weer Europese gelden beschikbaar voor instandhouding van het klein religieus erfgoed in Limburg. Tot op heden zijn er ruim 130 aanvragen ingediend. De mogelijkheid om aanvragen in te dienen bestaat tot 1 november a.s. Het aanvraagformulier is te vinden op de website van de Monumentenwacht Limburg onder het kopje *Miljoen voor klein religieus erfgoed*.

Voor Limburg is in het kader van Interreg IV over een periode van drie jaar een bedrag van € 450.000 beschikbaar.

In 2011 zijn 31 objecten aangemeld, die alle zijn toegewezen. De lijst van goedgekeurde objecten is gepubliceerd in *Kapellen en Kruisen* nr. 50 van april 2011.

Inmiddels is het werk bij enkele objecten van start gegaan, met de overige objecten zal binnen niet al te lange tijd begonnen worden.

De kapel Raar in Meerssen valt onder de aanvragers van 2011. Het aanbrengen van drainage langs de gevels moet schade door optrekkend vocht voorkomen. Dit werk zal in 2012 worden uitgevoerd.

Voor het kruis aan de Kerkstraat te Leveroy is door de eigenaar voor 2012 een verzoek tot herstel ingediend

Moosterstraat